

1347 5

MEMORIE VAN TOELICHTING

De Internationale Arbeidsconferentie heeft in haar 31ste zitting, welke van 17 Juni tot 10 Juli 1948 te San Francisco gehouden werd, behalve het verdrag betreffende vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht, hetwelk aan de Staten-Generaal zal worden voorgelegd, nog enige verdragen, een acte tot wijziging van de bijlage van het verdrag betreffende de arbeidsnormen (voor gebieden buiten het moederland gelegen) 1947 en een aanbeveling aangenomen.

Die verdragen betreffen:

1°. herziening van het verdrag van Washington (1919), herzien in 1934, betreffende de arbeid van vrouwen gedurende de nacht;

2°. herziening van het verdrag van Washington (1919) betreffende de nachtarbeid van jeugdige personen;

3°. organisatie van de dienst voor de werkgelegenheid.

Met betrekking tot elk van de onder 1°. en 2°. genoemde verdragen is een wetsontwerp opgesteld, welke beide ontwerpen thans aan de Staten-Generaal worden voorgelegd.

Ten aanzien van het onder 3°. genoemde verdrag heeft de Regering haar standpunt nog niet bepaald. Zij heeft echter gemeend met de indiening bij de Staten-Generaal van de wetsontwerpen met betrekking tot de andere verdragen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 19, lid 5, van het Statuut der Internationale Arbeidsorganisatie, niet te moeten wachten.

Ten aanzien van de door de Internationale Arbeidsorganisatie in haar 31ste zitting aangenomen aanbeveling betreffende de organisatie van de dienst voor de werkgelegenheid zal een nota bij de Staten-Generaal worden ingezonden.

Verdrag betreffende de nachtarbeid van vrouwen in de nijverheid werkzaam, herzien in 1948.

In haar 18de zitting, in 1934 te Genève gehouden, heeft de Internationale Arbeidsorganisatie reeds enige wijzigingen aangebracht in het door de Internationale Arbeidsconferentie in haar eerste zitting aangenomen verdrag betreffende de nachtarbeid van vrouwen in de nijverheid werkzaam. Die wijzigingen hadden ten doel:

in de eerste plaats om door een wijziging van de definitie „nacht” de toepassing van het twee-ploegen-stelsel voor vrouwen mogelijk te maken;

in de tweede plaats om uitdrukkelijk vast te stellen, dat het verdrag niet van toepassing zou zijn op vrouwen, die een verantwoordelijke betrekking van bestuur bekleden en in de regel niet deelnemen aan handenarbeid.

De ter zake van de definitie „nacht” aangebrachte verandering is evenwel in de praktijk niet voldoende soepel gebleken te zijn en stond dientengevolge aan de ontwikkeling van het twee-ploegen-stelsel, waaraan in de naoorlogse economie in tal van landen grote behoefte blijkt te bestaan, in de weg.

Volgens de in 1934 herziene tekst van het verdrag werd onder „nacht” verstaan een tijdsverloop van ten minste elf achtereenvolgende uren, waarin de tijd tussen tien uur des namiddags en vijf uur des voormiddags is begrepen, echter was enige verandering van deze

tijdruimte onder bepaalde voorwaarden mogelijk. De openbare autoriteiten hadden nl. de bevoegdheid om, indien zich bijzondere omstandigheden, de arbeiders in een bepaald bedrijf of een bepaalde streek betreffende, voordoende, na raadpleging van de betrokken werkgevers- en arbeidersorganisaties, te beslissen, dat voor vrouwen, werkzaam in dat bedrijf of in die streek, de tijd tussen elf uur des namiddags en zes uur des voormiddags in de plaats kan treden van de tijd tussen tien uur des namiddags en vijf uur des voormiddags.

Thans is bepaald, dat onder „nacht” wordt verstaan een tijdruimte van ten minste elf achtereenvolgende uren, waarin een door de bevoegde autoriteit te bepalen tijdsverloop van ten minste zeven achtereenvolgende uren, liggende tussen tien uur 's avonds en zeven uur 's morgens, moet vallen; de bevoegde autoriteit kan verschillende tijdruimten voor verschillende streken, bedrijven, ondernemingen of takken van bedrijf of van ondernemingen voorschrijven, doch moet, vóórdat zij een tijdruimte, na elf uur 's avonds aanvangende, vaststelt, de betrokken werkgevers- en arbeidersorganisaties raadplegen.

De jongste ontwikkeling van de arbeid van vrouwen — in het bijzonder het feit, dat zij hogere rangen van technische aard bekleden en veelvuldig in gezondheidsdiensten en diensten, die de materiële verzorging behartigen, werkzaam zijn — maakt het nodig, de uitzondering van de toepassing van de bepalingen van het verdrag ook tot die groep vrouwen uit te breiden, hetgeen bij het gewijzigde artikel 8 geschied is.

Voorts is de definitie van het begrip „nijverheidsondernemingen” herzien om die definitie in overeenstemming te brengen met die omtrent hetzelfde begrip, in andere verdragen aangenomen. Ondernemingen, welke zich belasten met het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, vallen thans onder de omschrijving van de ondernemingen, waarop het verdrag van toepassing is (artikel 1).

Vermeld zij hier, dat de Nederlandse Arbeidswet bouwwerken onder „fabrieken of werkplaatsen” rekest; onderhoudswerken vallen daaronder echter niet, zodat die wet daarop thans nog niet van toepassing is.

In de vierde plaats zijn enige wijzigingen aangebracht in de bepalingen betreffende bepaalde landen (artikelen 9, 10 en 11). Zij zijn voornamelijk voor India en Pakistan van belang. Een eenvoudige manier van wijziging van die bepalingen is opgenomen (artikel 12).

Een nieuw ingevoegd artikel (artikel 5) maakt opschorting van het verbod van nachtarbeid van vrouwen mogelijk, ingeval ten gevolge van bijzonder ernstige omstandigheden het nationale belang dat vereist. Alvorens tot opschorting wordt overgegaan, moeten de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties gehoord worden. Van zodanige opschorting moet de betrokken Regering in haar jaarrapport aan de Directeur-Generaal van het Internationaal Arbeidsbureau kennis geven.

Nederland heeft het oorspronkelijke verdrag van Washington en het herziene verdrag van Genève (1934) (*Staatsblad* no. 818 dd. 28 December 1935) bekrachtigd.

Het komt de ondergetekenden voor, dat er geen bezwaar bestaat om eveneens tot het verdrag, zoals het thans gewijzigd is, voor het Rijk in Europa toe te treden.

Enkele bepalingen van het verdrag maken het echter noodzakelijk, dat de bestaande wettelijke regelingen ter zake worden aangepast aan het verdrag.

In verband hiermede wordt een ontwerp van wet, waarbij de Kroon zich de bevoegdheid voorbehoudt te zijner tijd tot het verdrag toe te treden, aangeboden.

De bekrachtiging van het verdrag zal kunnen plaats hebben, zodra de nodige wijzigingen in de wettelijke regelingen tot stand gekomen en in werking getreden zullen zijn.

De Minister van Sociale Zaken,

A. M. JOEKES.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

STIKKER.